

В. Г. Матвіїшин

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

ЯК ДРУГА

ПІСЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ

**Підручник для студентів університетів
і факультетів іноземних мов**

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

**ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН**

ББК 81.2.Фра
М33

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри французької філології Львівського національного університету імені Івана Франка, академік Академії наук вищої школи України
Помірко Роман Семенович

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри французької мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Попович Михайло Михайлович

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Київського національного університету імені Тараса Шевченка, академік Академії наук вищої школи України
Чередниченко Олександр Іванович

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист №1/11 – 8705 від 17.09.2010 р.)*

Матвіїшин В.Г.

Французька мова як друга після англійської: Підручник. — М33 Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 352 с.

ISBN 978-966-10-1829-6

Мета підручника — виробити практичні навички правильної вимови, розуміння й перекладу оригінальних текстів художньої та публіцистичної літератури, а також підготувати студентів до викладання французької мови в середній школі паралельно з англійською мовою. Вправи уроків складено з урахуванням типологічних особливостей французької мови в зіставленні з англійською мовою. Складається із вступного фонетичного курсу (уроки 1 – 10) й основного курсу (уроки 11 – 23).

Для студентів університетів і факультетів іноземних мов. Може бути корисним для тих, хто бажає самостійно вивчити французьку мову.

ББК 81.2.Фра

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1829-6

© Матвіїшин В. Г., 2011
© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

З М І С Т

Передмова	7
ВСТУПНИЙ ФОНЕТИЧНИЙ КУРС	9
Урок 1 <i>Тема: Французька мова.</i> <i>Фонетика: Умовні знаки міжнародної фонетичної транскрипції. Алфавіт. Особливості французької вимови. Приголосні. Голосні. Мелодія розповідного речення. Голосний [a].</i>	9
Урок 2 <i>Фонетика: Голосні [e], [ε]. Поділ на склади. Ритмічна група. Наголос. Інтонація.</i> <i>Грамматика: Утворення питального речення. Дієслово-зв'язка est.</i>	16
Урок 3 <i>Фонетика: Голосні [i], [y]. Сонант [j]. Зв'язування і зчеплення у мовленнєвому потоці.</i> <i>Грамматика: Множина іменників. Відмінювання дієслів I групи. Наказовий спосіб. Питання до підмета (qui ?, qui est-ce qui ?).</i>	26
Урок 4 <i>Фонетика: Голосні [œ], [ə], [ø].</i> <i>Грамматика: Артикль. Придієслівні особові займенники. Відмінювання дієслів I групи. Вказівні займенникові прикметники. Жіночий рід прикметників. Місце прикметника у реченні. Місце прислівника при дієслові. Безособовий зворот il у а. Питання до прямого додатка (que ?, qu'est-ce que ?).</i>	39
Урок 5 <i>Фонетика: Голосні [ɔ], [o], [u].</i> <i>Грамматика: Утворення множини прикметників. Друга особа однини дієслів у теперішньому часі. Злитий артикль. Безособові звороти. Питання до обставини місця où.</i>	53
Урок 6 <i>Фонетика: Голосні [ɑ], [ā], [ɔ].</i> <i>Грамматика: Заперечна форма дієслова. Питальні прислівники quand, comment. Питальний прикметник quel (quelle). Теперішній час дієслів I групи. Дієслова avoir, être, faire. Присвійні займенникові прикметники.</i>	66
Урок 7 <i>Фонетика: Голосні [ɛ̃], [œ̃].</i> <i>Грамматика: Частковий артикль. Невживання артикля. Неозначено-особовий займенник on. Займенникові дієслова. Відмінювання дієслів II і III груп finir, prendre, venir, répondre у теперішньому часі. Неозначений артикль.</i>	83
Урок 8 <i>Фонетика: Напівголосні [w], [ʁ].</i> <i>Грамматика: Кількісні і порядкові числівники. Самостійні (наголошені) особові займенники. Відмінювання дієслів III групи voir, vouloir, pouvoir у теперішньому часі.</i>	98

Урок 9	Фонетика: Приголосний [ŋ]. Граматика: Прийменники. Неозначений займенниковий прикметник <i>tout</i> . Орфографічні особливості відмінювання деяких дієслів I групи. Відмінювання дієслів III групи <i>lire, écrire, traduire</i> у теперішньому часі.	112
Урок 10	Фонетика: Повторення засвоєних звуків. Вимова деяких слів, запозичених з англійської мови. Граматика: Обмежувальний зворот <i>ne ... que</i> . Придієслівні (ненаголошені) особові займенники. Відмінювання дієслів III групи <i>devoir, mettre, savoir</i> у теперішньому часі.	127
ОСНОВНИЙ КУРС		140
Leçon 11	Sujet : <i>L'Université et l'école.</i> Grammaire : <i>Adverbes de lieu en, y. Participe passé. Passé composé. Places des adverbes au passé composé. Forme passive du verbe.</i> <u>Texte A.</u> <i>Formation des enseignants pour les écoles secondaires en Ukraine.</i> <u>Texte B.</u> <i>Stage des étudiants à l'école secondaire.</i> <u>Texte C.</u> <i>L'enseignement en France.</i>	140
Leçon 12	Sujet : <i>Ma famille.</i> Grammaire : <i>Imparfait. Degrés de comparaison des adjectifs. Place de l'adjectif dans la proposition.</i> <u>Texte A.</u> <i>Ma famille.</i> <u>Texte B.</u> <i>Une famille (d'après Pierre Gamarra, Les enfants du pain noir).</i> <u>Texte C.</u> <i>Tistou (d'après Maurice Druon, Tistou les pouces verts).</i>	155
Leçon 13	Sujet : <i>Les saisons.</i> Grammaire : <i>Passé simple. Passé antérieur. Adverbe. Degrés de comparaison des adverbes.</i> <u>Texte A.</u> <i>Les saisons de l'année.</i> <u>Texte B.</u> <i>Un orage (d'après Marcel Pagnol, Souvenirs d'enfance).</i> <u>Texte C.</u> <i>Histoire de la pomme de terre (d'après Clarisse Juranville).</i>	170
Leçon 14	Sujet : <i>Santé.</i> Grammaire : <i>Futur simple. Futur immédiat. Futur immédiat dans le passé. Formes verbales en -ant : participe présent, gérondif, adjectif verbal.</i> <u>Texte A.</u> <i>Le corps humain.</i> <u>Texte B.</u> <i>Service médical.</i> <u>Texte C.</u> <i>Les derniers jours de Balzac en Ukraine (d'après André Maurois, Prométhée ou la vie de Balzac).</i>	186

-
- Leçon 15** *Sujet : Les magasins.* 205
Grammaire : Futur antérieur. Plus-que-parfait. Pronoms démonstratifs.
Récapitulation : Tout – pronom, adjectif, adverbe.
Texte A. Au magasin d'alimentation.
Texte B. Les grands magasins.
Texte C. Les vendeurs des Galeries Lafayette (d'après Emile Zola, *Au Bonheur des Dames*).
- Leçon 16** *Sujet : L'homme et la nature.* 220
Grammaire : Futur dans le passé. Concordance des temps de l'indicatif après si. Participe passé composé. Pronoms relatifs.
Texte A. Le Forgeron (d'après Emile Zola, *Le Forgeron*).
Texte B. A la campagne.
Texte C. Marie Curie à Paris (d'après Eve Curie, *Marie Curie*).
- Leçon 17** *Sujet : La France et l'Ukraine au XIXe siècle.* 237
Grammaire : Passé immédiat. Passé immédiat dans le passé. Pronoms possessifs. Même – adjectif, adverbe, pronom.
Récapitulation : Forme passive des verbes.
Texte A. «Vous savez que pour moi je suis cosaque !» (d'après Arcady Joukovsky, Prosper Mérimée et la question ukrainienne).
Texte B. Prosper Mérimée et l'Ukraine (d'après Arcady Joukovsky, Prosper Mérimée et la question ukrainienne).
Texte C. Autour de «Maroussia» : Marko Vovtchok, Hetzel et Tourguéniev (d'après Michel Cadot).
- Leçon 18** *Sujet : La France et les Français.* 254
Grammaire : Infinitif présent. Infinitif passé. Chaque, chacun – adjectif, pronom ; En, y – pronoms, adverbes.
Récapitulation : Pronoms personnels atones. Pronoms démonstratifs.
Texte A. La France dans le monde (d'après Gérard Mermet, *Francoscopie 1995*).
Texte B. La France et sa culture (d'après Jean Robert Leselbaum, *France, La Documentation française*).
Texte C. Pablo Picasso (1881 – 1973).
- Leçon 19** *Sujet : La France et le français.* 273
Grammaire : Subjonctif.
Texte A. Le vocabulaire français.
Texte B. La dernière classe (*Récit d'un petit Alsacien*) (d'après Alphonse Daudet).
Texte C. La dernière classe (suite).

Leçon 20	<i>Sujet : Instruction et éducation.</i>	290
	<i>Grammaire : Proposition participe absolue. Négation.</i>	
	<i>Récapitulation : Formes impersonnelles en -ant. Imparfait. Passé composé.</i>	
	<i>Texte A. Système d'instruction publique en Ukraine.</i>	
	<i>Texte B. Le maître d'école (d'après P. Gamarra, Le maître d'école).</i>	
	<i>Texte C. Emile a quinze ans (d'après Jean-Jacques Rousseau, Emile ou De l'éducation).</i>	
Leçon 21	<i>Sujet : La France et sa littérature.</i>	304
	<i>Grammaire : Conditionnel.</i>	
	<i>Récapitulation : Pronoms relatifs.</i>	
	<i>Texte A. La France (d'après les auteurs français).</i>	
	<i>Texte B. Littérature française (d'après Le Nouveau Petit Larousse).</i>	
	<i>Texte C. Le chômage (abrégé) (d'après Emile Zola, Le chômage).</i>	
Leçon 22	<i>Sujet : La France et sa capitale.</i>	319
	<i>Grammaire : Imparfait et plus-que-parfait du Subjonctif.</i>	
	<i>Récapitulation : Plus-que-parfait. Pronoms relatifs.</i>	
	<i>Texte A. La France : un peu d'histoire.</i>	
	<i>Texte B. Paris (d'après les auteurs français).</i>	
	<i>Texte C. Comment la fille du prince Iaroslav est devenue reine de France.</i>	
Leçon 23	<i>Sujet : Les grands hommes de la France.</i>	334
	<i>Grammaire : Discours indirect. Question indirecte.</i>	
	<i>Récapitulation : Concordance des temps de l'indicatif.</i>	
	<i>Texte A. Louis Pasteur (1822 – 1895) (d'après André Boivin, Les Microbes).</i>	
	<i>Texte B. La vie à deux (d'après Ives Igot, Pierre et Marie Curie).</i>	
	<i>Texte C. La Tour Eiffel (d'après Cécile Catherine, Aimer Paris).</i>	
Conjugaison des verbes irréguliers		347

ПЕРЕДМОВА

Цей підручник призначено для занять із студентами факультетів (відділень) англійської мови, що вивчають французьку мову як другу іноземну, і розраховано на I та II рік навчання в університетах та на факультетах іноземних мов.

Мета підручника – виробити навички правильної вимови, усної та писемної мови, розуміння й перекладу оригінальних текстів та підготувати студентів до викладання французької мови в середній школі.

В основу підручника покладено «Програму для другої іноземної мови як спеціальності», яка передбачає підготовку студентів до практичного володіння другою іноземною мовою.

Підручник складається з таких розділів: *Вступного фонетичного курсу* й *Основного курсу*.

Вступний фонетичний курс (10 уроків – I семестр) містить опис артикуляції лише тих звуків, які відрізняються від англійських за місцем утворення, або таких, яких немає ні в англійській, ні в українській мовах. В інших випадках подається коротка характеристика звука.

З метою уникнення появи у студентів каліграфічних та фонетико-орфографічних помилок запропоновано різноманітні вправи (цільове переписування, вибірка слів за певними орфограмами, зіставлення французьких і англійських слів тощо). Підручник орієнтовано також на порівняльний аналіз при роботі над лексикою. Порівняльні вправи формують у студентів уміння визначати не лише подібність, яка лежить на поверхні, а й відмінності у значеннях слів, що зіставляються.

Вступний курс, який містить близько 350 лексичних одиниць і відомості з граматики, дає змогу вже на початковому етапі навчання розвивати у студентів навички усного мовлення у формі найпростіших бесід на загально-побутову тематику.

До текстів вступного курсу додаються словники, що містять переклад слів і словосполучень. Як фонетичні, так і лексико-граматичні вправи передбачають широке застосування технічних засобів навчання. Для розвитку в студентів навичок аудіювання всі тексти підручника, а також вислови класного вжитку рекомендується записати на електронних носіях.

Основний курс містить 13 уроків (II – IV семестри) і передбачає засвоєння близько 3000 лексичних одиниць. Кожний урок присвячено певній темі, передбаченій програмою: *Франція, Школа, Університет*,

ВСТУПНИЙ ФОНЕТИЧНИЙ КУРС

Урок 1

Тема: • французька мова.

- Фонетика:** • умовні знаки міжнародної фонетичної транскрипції.
- алфавіт.
 - особливості французької вимови.
 - приголосні.
 - голосні.
 - мелодія розповідного речення.
 - голосний [a].

Французька мова – державна мова Франції. Французькою мовою розмовляє частина населення Бельгії, Швейцарії, Канади, Люксембургу, Монако та деяких колишніх і теперішніх володінь Франції в Америці та Африці. Вона є однією з шести офіційних і робочих мов Організації Об'єднаних Націй.

Французька мова належить до романської групи мов, які мають загальне походження – латину – і зберігають її елементи в своєму основному лексичному фонді та граматичній будові.

Французький алфавіт має 26 букв, хоча звуків у французькій мові значно більше. Кожний звук може бути позначено на письмі за допомогою умовних знаків – транскрипції.

Умовні знаки міжнародної фонетичної транскрипції

Знак	Приклад	Знак	Приклад
Голосні (чисті)			
[a]	date, patte, nappe	[ə]	me, te, se
[ɑ]	pâte, phrase, tâche	[u]	doute, cou, tout
[e]	dé, été, crier	[y]	lutte, une, du
[ɛ]	dette, fête, tête	[:]	під наголосом перед [r, z,
[i]	vide, il, fil	знак	v, ʒ, vr]:
[o]	dos, peau, dôme	довго-	obscur [ɔbsky:r], cause [ko:z],
[ɔ]	dot, or, porte	ти	vive [vi:v], page [pa:ʒ], vivre
[ø]	deux, creux, peu		[vi:vr]
[œ]	demeure, peur, cœur		
Голосні (носові)			
[ã]	camp, temps	[ɛ̃]	fin, pain, enfin
[ɔ̃]	bon, non, rions	[œ̃]	brun, un

Leçon 13**Sujet :** • les saisons.

Grammaire : • passé simple.
 • passé antérieur.
 • adverbe.
 • degrés de comparaison des adverbess

PASSE SIMPLE*(простий минулий час)*

Passé simple означає закінчену дію, не пов'язану своїм результатом з теперішнім часом. *Passé simple* вживається в книжках, розповіді, переказах, тому його ще називають «розповідним минулим часом», або «історичним». У розмовній мові не вживається.

Emile Zola *naquit* en 1840.

Еміль Золя *народився* в 1840 році.

Українською мовою *passé simple* перекладається переважно минулим часом дієслів доконаного виду.

Утворення passé simple

1. У дієсловах I групи до основи інфінітива додаються такі закінчення: **-ai, -as, -a, -âmes, -âtes, -èrent**.

entrer – входити

j'entr-**ai** nous entr-**âmes**

tu entr-**as** vous entr-**âtes**

il entr-**a** ils entr-**èrent**

2. У дієсловах II групи до основи інфінітива додаються такі закінчення: **-is, -is, -it, -îmes, -îtes, -irent**.

guérir – видужувати

je guér-**is** nous guér-**îmes**

tu guér-**is** vous guér-**îtes**

il guér-**it** ils guér-**irent**

3. Для дієслів III групи характерні кілька типів відмінювання. Закінчення дієслів III групи в *passé simple* такі:

1) **-is, -is, -it, -îmes, -îtes, -irent** ;

2) **-us, -us, -ut, -ûmes, -ûtes, -urent** ;

3) **-ins, -ins, -int, -înmes, -întes, -inrent**.

repondre – відповідати	pouvoir – могли	venir – приходити
je répond- is	je p- us	je v- ins
tu répond- is	tu p- us	tu v- ins
il répond- it	il p- ut	il v- int
nous répond- îmes	nous p- ûmes	nous v- înmes
vous répond- îtes	vous p- ûtes	vous v- întes
ils répond- irent	ils p- urent	ils v- inrent

Деякі дієслова утворюють *passé simple* шляхом додавання закінчень до незмінної основи, в інших ця основа змінюється:

naître – il naquit	vivre – il vécut
faire – il fit	être – il fut
venir – il vint	avoir – il eut [y]

У ряді дієслів III групи основа *passé simple* збігається з основою *participe passé* :

Infinitif	Participe passé	Passé simple
devoir	dû	il dut
pouvoir	pu	il put
lire	lu	il lut
prendre	pris	il prit
mettre	mis	il mit

але:

voir	vu	il vit
attendre	attendu	il attendit
offrir	offert	il offrit
ouvrir	ouvert	il ouvrit
traduire	traduit	il traduisit
écrire	écrit	il écrivit

Passé simple використовується для вираження:

1. Однієї з низки закінчених дій, що відбуваються одна за одною:

Lomonossov *passa* son enfance et sa jeunesse au Nord.

Jusqu'à l'âge de dix-neuf ans il *travailla* avec son père.

En 1730 il *quitta* son village natal et alla à pied à Moscou.

En octobre-décembre 1734 il *fit ses études* à l'Académie Kyïvo-Mohélienne.

Ломоносов *провів* своє дитинство і юність на Півночі.

TEXTE C

Lisez, traduisez et racontez le texte :

LA TOUR EIFFEL

Construite à la fin du XIXe siècle, la tour Eiffel est un défi lancé par un ingénieur à l'architecture traditionnelle. Par son matériau, car elle utilise les possibilités du verre et de l'acier ; par ses dimensions ; haute de 300 m, elle surpasse de beaucoup le Panthéon qui, avec ses 79 m, est alors le monument le plus élevé de Paris (la tour est d'ailleurs restée longtemps la plus haute construction mondiale). Son poids de 7 300 tonnes est inférieur à celui de la masse d'air qu'il fend. Les vents les plus forts ne peuvent faire osciller la pointe de plus de 12 cm, et la chaleur suscite une dilatation maximale de 15 cm.

700 projets furent présentés, qui étudiaient « la possibilité d'élever une tour de fer à base carrée de 125 m et de 300 m de hauteur ». On retint celui de Gustave Eiffel, qui avait déjà travaillé sur les viaducs, et réalisé le pont du chemin de fer de Bordeaux enjambant la Garonne. Il réussit pour l'Exposition universelle de Paris en 1889, le centenaire de la Révolution française (1789 – 1794). Les travaux durèrent deux ans et trois mois. Trois cents ouvriers assemblèrent les 15 000 pièces percées de 7 millions de trous et fixées par 2 500 000 rivets. La construction suscita de violentes protestations auprès du ministre de l'industrie et du commerce, parmi lesquelles celles de Garnier (l'architecte de l'Opéra), du musicien Gounod, d'Alexandre Dumas fils, de Maupassant et de Sully Prudhomme qui écrivaient : « Monsieur et cher compatriote ».

Nous venons, écrivains, peintres, architectes, sculpteurs, amateurs passionnés de la beauté jusqu'ici intacte à Paris, protester de toute notre force, de toute notre indignation ... au nom de l'art et de l'histoire française menacés, contre la construction, en plein cœur de notre capitale, de l'inutile et monstrueuse tour Eiffel ... car la tour Eiffel, dont la commerciale Amérique elle-même ne voudrait pas, c'est... le déshonneur de Paris. Chacun le sent, chacun s'en afflige profondément et nous ne sommes qu'un faible écho de l'opinion universelle... Enfin, lorsque les étrangers viendront visiter notre exposition, ils s'écrieront étonnés : « Quoi, c'est cette horreur que les Français ont trouvée pour nous donner une idée de leur goût tant vanté ! ». Mais plusieurs milliers de personnes se pressèrent à l'entrée des trois ascenseurs, le jour de l'inauguration.

Aujourd'hui quelque trois millions de visiteurs viennent l'admirer chaque année. On peut choisir d'escalader les 1710 marches, en s'arrêtant bien sûr à chaque étage ; sur la première plate-forme (à 57 m) se trouve un musée audio-visuel qui retrace l'histoire de la tour. Un restaurant accueille les visiteurs au 2e étage, à 115 m du sol. Et par très beau temps, au troisième niveau (à 274 m), on a une vue extraordinaire jusqu'à plus de 70 km alentour. Sous la tour, Bourdelle a sculpté un buste en hommage à l'audace de l'ingénieur Eiffel. La tour a été utilisée dans le développement des techniques nouvelles de communication : en 1892, elle assure la liaison radioélectrique avec le Panthéon. En 1906, elle accueille une station de radio militaire qui exploite les possibilités de la T.S.F. Elle devient en 1918 le siège de la Radiodiffusion française. L'antenne de télévision est installée à 320,75 m. Enfin, depuis 1947, elle sert de porte-phare aux avions.

D'après Cécile Catherine, Aimer Paris

Répondez aux questions :

1. Quelle est la hauteur de la Tour Eiffel ?
2. Qui était Gustave Eiffel ?
3. Quel est le monument le plus élevé de Paris ?
4. A combien de mètres s'élève le Panthéon ?
5. Quel est le poids de la tour ?
6. A combien de centimètres les vents les plus forts peuvent-ils faire osciller la pointe de la tour ?
7. Combien de projets furent-ils présentés au concours ?
8. Quelle est la baze carrée de la tour ?
9. Pourquoi avait-on choisi le projet de Gustave Eiffel ?
10. A l'occasion de quelle date la tour fut-elle construite ?
11. En quelle année l'Exposition universelle de Paris eut-elle lieu ?
12. Combien de temps durèrent les travaux ?
13. Combien d'ouvriers travaillaient-ils à la construction de la tour ?
14. Qui étaient parmi ceux qui protestaient contre la construction de la tour ?
15. Combien d'ascenseurs font monter les visiteurs ?
16. Combien de marches son escalier possède-t-il ?
17. Qu'est-ce qu'on peut voir sous la tour ?
18. Qu'est-ce qu'il y a sur la première plate-forme ?
19. A quelle hauteur se trouve le deuxième niveau ?
20. A quoi la tour est-elle encore utilisée ?

Навчальне видання

Матвіїшин Володимир Григорович

**ФРАНЦУЗЬКА МОВА
ЯК ДРУГА ПІСЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ**

Підручник

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Володимир Ховхун*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп'ютерна верстка *Юрія Шведа*

Підписано до друку 01.06.2011. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Прагматика. Умовн. друк. арк. 20,46. Умовн. фарбо-відб. 20,46.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1829-6

9 | 789661 | 018296